

**בגון שתפסו** ניוק בו'. ודוקא לר' ישמעאל הוא נעשה שומר שכן  
אכל לר' עקיבא דאמר שותפין ניהו וימש ושינע הוא  
נרשות הנזק לא נעשה שומר שכן אלא מחלקו דעל כל אחד  
מוטל לשמור חלקו והשתא אתי שפיר דצין ר' מאיר וצין ר' שמעון  
איירי בשתפסו ניוק ולא כפירוש  
הקונטרס:

**אם יש בו מותר** בגזקו בו'. והשתא  
אחרון אחרון נשכר דמיתנין  
אחרון שזכורס דהוא החמישי קאי  
אכל פעמים שהציעו אין לו כלום  
והשלישי יש לו כגון שזקן ד' וה'  
שום וזקן ג' יתרים ו'אפי' חמישי  
נמי פעמים שאין לו כל נזק אס  
נזקו יתרים על של רביעי שאין  
נוטל אלא חלקו של רביעי ומיהו  
שכל הנזקין שזין כולן מפסדין  
והאחרון נשכר:

**נותן לו סלע**. כסלע מדינה איירי  
כדמוכח בסמוך ומנה דר"י  
הגלילי הוא מנה זורי כדמוכח  
בהחולל (לקמן דף כ:). ומיהו לומר  
שחוקים כ"כ זה מזה כסלע מדינה  
אחד ממאמץ במנה זורי ונראה  
לר"ת דלא פליגי אלא האי צעני  
והאי צעשיר ומיהו מדקאמר בהחולל  
(שם) הא אלא הא ר"י הגלילי  
משמע קלע דפליגי מ"מ א"ע דפליגי  
מזינו למימר דזה דינר צעשיר וזה  
דינר צעני כר"ת דא"ל שאס נוסמו  
של עני סלע שלא יעלה נוסמו של  
עשיר ו' או פחות או יותר ממנה:  
**וישיר** דבריהם כסף מדינה.  
[א] נראה לר"י דרבי יהודה לא איירי  
אלא כסלעים דומיא דכסף האמור  
בתורה דמפרש פ"ק דקדושין (דף  
יב.) כסף קצוב ולא מזינו כסף  
קצוב בתורה אלא סלעים כדמפרש  
התם ה' סלעים לפדיון הבן ג' של  
אונם ק' של מוציא ש"י ו' של עד  
דומיא דהני ה' של דבריהם אכל  
שאר מטבעות של דבריהם ה' כסף  
זורי דהא מנה של ר"י הגלילי ה' כסף  
זורי כדמוכח בהחולל (לקמן דף כ:)  
וכתובה נמי ה' מאמץ זון של זורי  
למ"ד כתובת אשה דרצון כמו למ"ד  
דאורייתא דנפקא לן מכמוהר  
המלוות דלא פליגי רש"י ורצון  
בפרק בתרא דכתובות (ד' ק:). אלא  
אס נותן לה ממונות ארץ ישראל  
או ממונות קפוטקיוס אכל לר' כרע  
נותן לה שום מאמץ זון ממונות זורי  
ואפילו כתובת אלמנה שהיא דרצון

לכ"ע ה' מנה זורי דכפ"ק דכתובות (דף יג.) משמע קלע דשל כתובה  
כפלים משל אלמנה גבי אחד אלמנת כהן ואחד אלמנת ישראל:  
**יד עניים** אגן. וא"ת בלא יד עניים נמי מחייב דקה חלמיה  
כדרשנין בפ"ק דר"ה (דף י.) צפ"ד זו דקה וי"ל דכמו  
שזין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם ה"ג אין אדם נותן דקה  
דבר שלא בא לעולם אלא אומר יתביה לעניים ה' זה המצו כמו  
שלא בא לעולם וכן א"ס האומר יתביה להקדש לא היה הקדש  
קונה ונהי שאס היה אומר חוב זה לכשיבא לידי אלמנה להקדש או  
לדקה דומה שמתחייב מטעם נדר אלא אמר כן אלא אמר  
מן הדקה אלא היה רוצה ללוותו לפי שעה ולהחזיר אחר לעניים  
ואמרין בפ"ק דערבין (ד' י.) האומר סלע זו לדקה עד שלא

**יחזיר לשלפניו**. כל חצי נזקו ושלפניו נזקו ושלפניו יחזיר לכולן.  
אש לפי מה שהיה לו בו מציעי ליה: **שפסו ניוק בו'**. וכן שני  
וכן שלשי הלכך אין שמירתו אלא עליו: **יחזיר לבעלים** מציעי  
ליה. דאין על הבעלים להפקיד מנה שהיה להן בו משעת נזק

HebrewBooks.org © Moznanim Publishers. No commercial use allowed.

**יחזיר לשלפניו** (א) לכולם מבעי ליה אמר רבא  
לעולם כר' ישמעאל דאמר בעלי חובות ניהו  
ודקשיא לך אחרון אחרון נשכר ראשון  
ראשון נשכר מבעי ליה הב"ע בגון שתפסו ניוק  
לגבות הימנו ונעשה עליו כשומר שכן  
לנזקין אי הכי יש בו מותר יחזיר לשלפניו  
יחזיר לבעלים מבעי ליה אמר רבינא הכי  
קתני אם יש בו מותר בגזקו יחזיר לשלפניו  
וכן כי אתא רבין אמר ר' יוחנן משום פשיעת  
שומרין נגעו בה במאי אוקימתא כר'  
ישמעאל אי הכי אימא סיפא ר' שמעון  
אומר שור שוה מאתים שנגח שור שוה  
מאתים ואין הנבלה יפה כלום זה נוטל מנה  
זה נוטל מנה חזר ונגח שור אחר שוה מאתים  
האחרון נוטל מנה ושלפניו זה נוטל חמישים  
זו וזה נוטל חמישים זו חזר ונגח שור שוה  
מאתים האחרון נוטל מנה ושלפניו נוטל  
חמישים זו ושנים הראשונים דינר זהב יאחאן  
לר' עקיבא דאמר תורא דשותפי הוא רישא  
ר' ישמעאל וסיפא ר' עקיבא אמרי אין דהא  
אמר ליה שמואל לרב יהודה (ב) שינגא שבוק  
מתניתין ותא בתראי רישא ר' ישמעאל וסיפא  
ר' עקיבא (א) (אחמר נמי אמר ר' יוחנן הקדרישו  
ניזק איכא בינייהו) תנן התם (ג) התוקע לחבירו  
נותן לו סלע ר' יהודה אומר משום ר"י  
הגלילי מנה ההוא גברא דתקע לחבירה  
שלחיה רב טוביה בר מתנה לקמיה דרב יוסף  
סלע צורי תנן או סלע מדינה תנן אמר ליה  
התורה ושנים הראשונים דינר זהב ואי  
סלקא דעתך תני תנא סלע מדינה נפלוג  
ונתני עד תריסר וסלע א"ל תנא (ד) כי רובכלא  
ייתני וליחיל אמר רב יהודה אמר רב יבל כסף  
(א) דאמר רב יהודה אמר רב יבל כסף  
האמור בתורה כסף צורי ושל דבריהם כסף  
מדינה אמר ליה ההוא גברא הואיל ופלגא  
דווא הוא לא בעינא נתביה לעניים הדר אמר  
ליה נתביה ניהלי איזיל ואברי ביה נפשאי  
א"ל רב יוסף הכבר זכו ביה עניים ואף על  
גב דליכא עניים הכא אגן יד עניים אגן  
דאמר רב יהודה אמר שמואל יתומים  
איגן

דינר וסלע מדינה שהוא חצי דינר אלא ש"מ לא תני תנא סלע מדינה  
ולכ"י לא פליגי מו דלא ציי למיתני חצי דינר דבזחאין לא איירי: **ושל**  
**דבריהם**. כגון האי דשעורא דרצון הוא: **כסף זורי**. הסלע ד'  
דינר והדינר משקלו זהב וכן קורין בקושטנטינא לזהב דינר  
והוא שנים ומחצה למשקל הזהב: **הואיל ופלגא דווא הוא**.  
דמחייב לי ותו לא כסיפא לי מילתא למישקליה נתביה לעניים: **אגן**  
**יד עניים** אגן. רב יוסף הוה גבאי צבליה החולל (לקמן ד' ג:).  
אין

נפשאי, ובתר הכי יחביא אגא סלע לעניי מדירי. ואמ' ליה רב יוסף אגן יד עניי אגן וכו' דאמרת ליחביא לעניי כאלו אמרת  
מנה לי בידך תנהו לפלו' במעמד שלשון קנה, ותוב לית לך רשותא לנשותא. דתירי האומ' סלע זו לצדקה עד שלא באת ליד  
גבאי מותר לנשותא, משבאת ליד גבאי אסור לנשותא ואגן השתא יד עניי אגן וכלאו באת ליד גבאי וכו' בה עניי ותוב לית לך  
למשקלה השתא ולאדארהו ביה הכי. שמעינן מיה דעניי יחזקין ניהו מדפשיטין רבן גמליאל וביית חזי אביהן שליומוין,  
ובהדאי גמור רבנן במסכת גיטין יומינן הון הן כהקדש וכו'. תנן התם התוקע לחבירו נותן לו סלע. פשטנא מיהא דאמר ר'  
יהודה אמ' רב אסי כל כסף קצוב האמור בתורה כגון ל' שלעבר ונ' שלאונס ושלמפתח וק' שלמוציא ש"י עד כולן כסף צורי  
והוא שקל הקדוש משקלו ד' זיי, ושלבריתא כגון זה הסלע וכו' ר' זו כתובת בתורה וכו' כסף מדינה שמה  
כספין דרבנן. כסף שלתורה רביע שקל. ופירשו בשמורה זה כי זו הסלע ששנהו להתוקע הוא פלג דווא דרדיק' מנה  
מרתקת שהסלע פלג דווא וכלל הסלע ארבעה זוזים סלעיו וזו אורייתא והוא דינר מכלל כ' דיי' שבהמשת  
שקלים שלבכור. וישיר דהא אשיר כורבא ששכר זוזי פריזין בנו פשטי' מיהא רבא אשיר דרינר ונתנין ארבעה כורבא אינן זוזי  
ומשה רב אשיר נפשונו בעורח שמורין. ושאר חמשה פשוטה היא. ותקיעה כולן באגן וכלא כדבאט ד' כדאמר'  
המביעת את חבירו פטור מדריי אדם כיצד תקע לו באגן ופשוט פטור אחזו ותקע בו חייב והכא בשאחזו ותקע בו ולא היק.

(א) נדרסות לו. וסס נקמן.  
(ב) ס"ל ל"ג. (ג) לקמן כ.  
(ד) קדושין ג' ע"א. (ה) ברכות כ.  
(ו) גיטין ג' ע"א. (ז) ו' ע"א.  
(ח) עין מהר"ם (ט) עין  
במכרס: כ' ע"א. (י) גיטין  
ל. (יא) ס"א. זכור, לזהב,  
(יב) עין מהר"ם (ט) עין  
במכרס: כ' ע"א. על ד',  
(יג) ו' ע"א. מוספות ערבין ו.  
ד"ה משבחת.

## הגהות הב"ח

(א) ג' לשלפני יחזיר  
לכולם מציעי ליה: (ב) תוב'  
ד"ה נותן וכו' נוסמו של  
עשיר פחות או יותר  
מסלע הס"ד:

## הגהות הגר"א

[א] תורה ושל כ' נראה  
לר"י כ'. י"ב אכל ר"ח  
חולק וי"פ הרמב"ם:

## מוסף רש"י

התוקע לחבירו. הכסו  
על אש, נזק מור, ל"א  
תוקע ממש (קדושין ג').  
בזאת, לזון רביעי הלי  
דמינו חוקן למדע שהכסו  
אכל האחין (קדושין יא').  
המכס את חבירו בזאת,  
לזון מורי צדיק וכלו  
שעמי תוקע ממש שתקע  
כסוי בזאת, והוא ללזון  
מורי צדיק וכלו שעמי  
לא תהי כחוקק ק' (משל  
כס כו) שמיס כספס על  
ק' חמיהם להיות ערבים  
בכסל פחריס (בבבבות ג').  
נזון לו סלע. משום  
נזק (קדושין ג'). ק' שיעור  
דמי נזקו לאס דמינו  
לזון (קדושין יא'). כי רובכלא.  
מוכר לזכות של שמים  
(גיטין ג'). כסמור זה  
שמועו מעמינו (ערבין  
בב'). כי רובכלא דמחור  
על העיירות כפרגמטיא  
של וזקו ומכריז ה' ה' ה'  
מחזיק ומוסות וקפדנות,  
ה' לנפשי וליזיל (נדר  
בב'). כל כסף האמור  
בתורה כסף צורי. אס  
פירש שקלים ה' שקל  
זורי ואס חסם ה' מטבע  
הממונה עליו (קדושין  
יא'). ה' דמית שקל ה'  
סלע זורי דהוא ארבעה  
דינר, והוא דלא כמי  
שקל אלא כסף זורי דינר  
זורי (בבבבות ג'). ושל  
דבריהם כסף מדינה.  
שמית שפסל זורי, אס  
סלע ה' שמית שפסל  
זורי ואס דינר ה' שמית  
שפסל זורי (קדושין יא').  
וכע"ז בבבבות ג').

## רבינו חננאל (המשך)

ליה, ליחביא לעניי. הדר  
אמ' ליה ליחביא לי איזיל  
איברי נפשאי כו' אמ' ליה  
ר' יוסף כבר זכו ביה עניי  
כו'. פיר' האי גברא לאו  
האחיזתי אחזת וחדר ביה  
מדלא קתני הדרר בי אלא  
הכי קאמ' ליה ליחביא לי  
השתא לדידי איזיל אברי  
לזון דאמרת ליחביא לעניי כאלו אמרת  
מנה לי בידך תנהו לפלו' במעמד שלשון קנה, ותוב לית לך רשותא לנשותא. דתירי האומ' סלע זו לצדקה עד שלא באת ליד  
גבאי מותר לנשותא, משבאת ליד גבאי אסור לנשותא ואגן השתא יד עניי אגן וכלאו באת ליד גבאי וכו' בה עניי ותוב לית לך  
למשקלה השתא ולאדארהו ביה הכי. שמעינן מיה דעניי יחזקין ניהו מדפשיטין רבן גמליאל וביית חזי אביהן שליומוין,  
ובהדאי גמור רבנן במסכת גיטין יומינן הון הן כהקדש וכו'. תנן התם התוקע לחבירו נותן לו סלע. פשטנא מיהא דאמר ר'  
יהודה אמ' רב אסי כל כסף קצוב האמור בתורה כגון ל' שלעבר ונ' שלאונס ושלמפתח וק' שלמוציא ש"י עד כולן כסף צורי  
והוא שקל הקדוש משקלו ד' זיי, ושלבריתא כגון זה הסלע וכו' ר' זו כתובת בתורה וכו' כסף מדינה שמה  
כספין דרבנן. כסף שלתורה רביע שקל. ופירשו בשמורה זה כי זו הסלע ששנהו להתוקע הוא פלג דווא דרדיק' מנה  
מרתקת שהסלע פלג דווא וכלל הסלע ארבעה זוזים סלעיו וזו אורייתא והוא דינר מכלל כ' דיי' שבהמשת  
שקלים שלבכור. וישיר דהא אשיר כורבא ששכר זוזי פריזין בנו פשטי' מיהא רבא אשיר דרינר ונתנין ארבעה כורבא אינן זוזי  
ומשה רב אשיר נפשונו בעורח שמורין. ושאר חמשה פשוטה היא. ותקיעה כולן באגן וכלא כדבאט ד' כדאמר'  
המביעת את חבירו פטור מדריי אדם כיצד תקע לו באגן ופשוט פטור אחזו ותקע בו חייב והכא בשאחזו ותקע בו ולא היק.

ב א מ"י פ"ט מה' נזק  
מנון ה' י"ג סגמ עשין  
סו טו"ש ח"מ ס' מה  
סעי' ג:

ג ב מ"י שם הלכה י'  
טו"ש שם סעי' א:  
ד ג מ"י פ"ג מה' חולל  
ומזק ה' ט סגמ עשין  
ע טו"ש ח"מ ס' מה  
סעי' מה':

ה ד מ"י שם הלכה י' ופ'  
מה' טו"ש וטען הלכה  
ג ופ"א מה' ערבין הלכה  
ג ופ"א מה' שקלים הלכה  
א ג ד ופ"א מה' נערה  
בתולה ה' א ופ"א ה' א  
טו"ש שם סעי' מב ופ'  
פח סעי' א וטו"ש י"ד  
ס' שם סעי' א ופ' רלד  
סעי' ו:

ו ה טו"ש י"ד ס' רנח  
סעי' א וסעי' ט:

## לעני רש"י

קושטנטינא  
[קושטנטינא] נובל[א].  
קושטא (אסטבול).

## רבינו חננאל

יחזיר לכולם מבעי ליה,  
לדלוליהו שותפי ניהו.  
ואמר רבא לעולם ר'  
ישמעל. וכו'ן שתפסו  
ניזק בתורת משכון לגבות  
ממנו דנעשה עליו שומר  
שכר ונתחייב לנזקים,  
דקיימ' לן המלוה על  
המשכון שומר שכר.  
ודחי' איהי יחזיר  
לשלפניו יחזיר לבעלי  
מיבעי ליה, שאחרית  
השור על הניזק הוא  
ומשלו חייב לשלם הנותן  
לבעלי חייב להחזיר.  
ופריך רבינא לקיים דברי  
רבא ואמ' הכי קתני אם  
יש בו מותר בגזיקין יחזיר,  
וכן אמר ר' יוחנן משום  
פשיעת שומרין נגעו בה.  
ופי' כגון שור שוה ר'  
שנגח לשור שוה ר' ואין  
הנבלה יפה כלום נתחייב  
המויק לתת לנזקין ק'  
שהוא חצי ניוק, עוד  
חזר ונגח שור שוה ק'  
שנזקו [כ'] עוד חזר  
ונגח שור ק' נזקין  
זו, משלם הניזק הראשון  
מן המנה שהיה נוסה  
במקומו ונתחייב לשלם,  
דיחיל למימר להן אלו  
שבחתן לתוראי בהדאי  
הוינא נטריה ולא הוה  
נגח השתא דפשיעתו, וזו  
נטרתין ליה נזקין עליוהו  
רמו, ואקשי' אימ' סיפא  
ר' ישמעל אומ' שור שוה  
ר' שנגח שור שוה ר'  
עד האחרון נוטל מנה  
האחרון י' זוזי ושנים  
הראשונים דינר זהב הן  
הבעלין והניזק הראשון.  
הנה חלוקה מפורשת  
בחלוקת השותפין מכלל